

PRED ZASEDANJEM DELEGATSKE SKUPŠČINE

O nadurnem in pogodbenem delu

Spoštovani občani, prisluhnili smo vaši upravičeni zahtevi in želji, da ste tekoče in bolje informirani o delu delegatske skupščine. Naša prizadevanja v tej smeri ste lahko zaznali že v zadnji številki »Javne tribune«. Prepričani smo, da se boste odzvali našemu povabilu in dali tudi svoj konkreten prispevek, da bi bilo naše obveščanje in sodelovanje v prihodnje še boljše. Za vse vaše predloge, sugestije, mnenja in tudi ustvarjalno kritiko se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Tokrat vas želimo obvestiti o 2 temah, ki bosta obravnavani v tem mesecu, na seji 28. februarja, čeprav bo naš dnevni red po svoji vsebini in številu točk seveda bogatejši. Menimo, da sta izbrani temi takšni, ki bosta zanimivi za širok krog delovnih ljudi in občanov.

Torej na dnevnem redu bomo imeli problematiko nadurnega in pogodbenega dela. Gradivo, ki ga je pripravila SIS za zaposlovanje naše občine, vsebuje številne in pomembne kazalce, ki terjajo poglobljeno in kritično oceno tega pojava in tudi ustrezna ukrepanja, še zlasti v samih delovnih okoljih. Poudarjam, potrebna bo konkretna aktivnost, kajti usmeritve in stališča so zelo jasna. Že dalj časa so družbena prizadevanja usmerjena v omejevanje tovrstnega dela oz. v njegovo uokvirjenje v družbeno sprejemljive meje z namenom, da bi zagotovili večje možnosti za zaposlovanje novih delavcev, zlasti mladih in strokovno usposobljenih. Podatki kažejo, da tudi v naši občini nismo storili vsega, da bi usmeritve in stališča, za katera smo glasovali oz. se z njimi strinjali, tudi v praksi zavzeto in odgovorno uresničevali.

Oglejmo si le nekaj podatkov. V Ljubljani je bilo v obdobju od januarja do konca avgusta 1982 v družbenem sektorju sklenjenih 8919 pogodb o delu, od tega 3691 z upokojeanci, v naši občini pa 1026 pogodb. V istem obdobju je bilo v Ljubljani opravljenih 4.580.000 nadur (na anketo je odgovorilo 80 % OZD in delovnih skupnosti; v naši občini pa 1.031.311 nadur. Te številke so že same po sebi dovolj zgovorne, kajne. Zanimive pa so tudi tiste, ki nam povedo, kje je bilo največ tovrstnega dela. Kar zadeva pogodbeno dela, prevladujejo nekvalificirana režijska dela, strokovna dela v neposredni proizvodnji, dela na področju SLO ter finančno-računovodska in komercialna dela. Konkretno je bilo v naši občini za opravljanje NKK režijskih del sklenjenih četrtno vseh pogodb.

Medtem ko je bilo v mestu največ pogodb sklenjenih v izobraževanju, v organih družbeno-političnih skupnosti in SIS, trgovini... je bila v naši občini na prvem mestu industrija, sledi ji izobraževanje, znanost, kultura, trgovina itd. V pogledu nadurnega dela je tako v mestu kot v naši občini na prvem mestu industrija, ki ji sledi gradbeništvo (mesto) oz. izobraževanje, znanost, kultura in informacije (občina). Tudi pri navedenem delu prevladujejo strokovna dela v neposredni proizvodnji, finančno-računovodska dela ter NKV režijska dela. Iz gradiva so razvidne tudi konkretne OZD, ki prednjačijo glede tovrstnega dela.

Razumljivo, da ni možno delati konkretnih ocen, ne da bi temeljiteje analizirali vzroke, ki pogujejo ta pojav v posameznem delovnem

okolju. Vsekakor pa zaskrbljuje ugotovitev, da obseg nadurnega dela in dela po pogodbi v naši občini ne upada in da OZD in delovne skupnosti množično kršijo oz. ne uresničujejo določil zakona o delovnih razmerjih, ki urejajo tovrstna dela.

Kritična razprava v naši občinski skupščini naj spodbudi delavce, organe upravljanja ter subjektivne sile v združenem delu, da temeljito analizirajo ta dela v svojih sredinah in predlagajo ustrezne ukrepe v interesu samih delavcev pa tudi družbe kot celote. Če bomo tako ravnali, bo nedvomno hitreje podana možnost za zaposlitev tistih, ki danes že težko čakajo na ustrezno ali svojo prvo zaposlitev. Koliko je takih med nami? Po podatkih iz gradiva je bilo konec leta 1982 v naši občini 401 začasno brezposelnih delavcev, med njimi jih je prvič iskalo zaposlitev 142, prevladujejo pa občani s srednjo, višjo in visoko izobrazbo — 208. Ob tem pa naj opozorim še na neki pojav, ki mu kaže posvetiti našo pozornost: na veliko strukturno neskladje med potrebami po delavcih in prilivom v zaposlitev. V preteklem letu je naše združeno delo iskalo 5241 delavcev, zaposlilo pa le 3929. Strokovnjaki zatrjujejo, da je to predvsem posledica v nizke strukture dela v občini, ki pretežno zaposluje NKV ali PKV delavce, ti pa so v ljubljanskem prilivu za zaposlitev udeleženi v najmanjšem številu.

Morda bo ta skromna informacija spodbudila tudi vas, spoštovani občani, da ta pojav osvetlite s svojimi ugotovitvami in tako delegate »oborožite« za njihovo delo.

Anka Tomišek

O sporazumevanju in dogovarjanju

Druga tema, ki bo obravnavana na februar-skem zasedanju skupščine in je zanimiva za širši krog delovnih ljudi, pa je problematika samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja. Gradivo, pripravljeno za delegate, na kritičen način obravnava to tematiko, zajema pa tudi podatke o stanju na tem področju v naši občini in pa širše ocene in ugotovitve, ki so bile dane o tej problematiki v Skupnosti slovenskih občin.

Glede na to, da gre pri samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju za nov in izviran način urejanja družbenih razmerij, bodo za vse občane zanimiva nekatera spoznanja iz dosedanje prakse. Institut samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja se je v obdobju od leta 1974 izredno uveljavil, doživel izreden razvoj, pokazale pa so se tudi nekatere pomanjkljivosti in slabosti. Bistvena značilnost sistema sporazumevanja in dogovarjanja je v tem, da je široko in demokratično zastavljen, vendar pa nedosleden pri uresničevanju. V oči bode ugotovitev, da prevladujejo tisti samoupravni sporazumi in družbeni dogovori, katerih sklenitev predpisujejo razni zakoni, manj pa je tistih, ki so resnično odraz potreb delovnih ljudi in občanov in so bili tudi sklenjeni na njihovo pobudo. Doslej je bilo tudi največ pozornosti usmerjeno v samo uporabo in sklepanje sporazumov in dogovorov, dosti premalo naporov pa je bilo vloženo v njihovo uresničevanje, in s tem v zvezi ustrezno ukrepanje v primeru neizpol-

njevanja prevzetih obveznosti. Predvsem je premalo uveljavljena zavest, da je treba dogovorjene obveznosti spoštovati ali pa pravočasno začeti postopek za spremembo, kolikor so se spremenile družbenoekonomske in druge razmere. Določene slabosti pa imajo svoj izvor tudi v sami zakonodajni ureditvi in sicer gre za nekatere neusklajenosti med posameznimi zakonskimi področji in v prepočasnem usklajevanju nekaterih predpisov s sistemskimi zakoni. Tudi so nekatera zakonska določila preveč splošna, nejasna oz. neprecizna ali pa so si celo v nasprotju, nekatere zakonodajne rešitve pa tudi ne izhajajo dovolj iz stvarnega življenja in jih je v praksi težko uresničevati.

Tudi v postopku sprejemanja od pobude do sprejetja družbenega dogovora ali samoupravnega sporazuma se kažejo precejšnje pomanjkljivosti. Postopek sprejemanja je izredno odgovorna in zahtevna naloga, kar smo doslej premalo upoštevali. Posledice pa so bila neustrezna gradiva, odsotnost vsebinskih razprav, časovna stiska, nezainteresiranost in podobno. Zanimiva je ocena, da je tovrstnih težav manj, kadar gre za take dogovore in sporazume, glede katerih je bila dana pobuda za sklenitev iz baze, oz. v merilu občine.

V konkretnih samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih je opaziti odsotnost točne opredelitve sankcij za nespoštovanje teh aktov in neizvrševanje v njih določenih obveznosti. V zvezi z nespoštovanjem teh aktov

zasluži nedvomno posebno pozornost vprašanje evidence samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov. Brez solidne evidence namreč ni možno učinkovito spremljanje in uresničevanje teh dokumentov, prav tako pa tudi ne pravočasno ukrepanje, ki bi vodilo k večji disciplini pri izvajanju samoupravno sprejetih obveznosti.

Evidenca v občini Ljubljana-Šiška nam kaže, da je skupščina občine v času od 1974 do 1982, leta sklenila 53 družbenih dogovorov in 8 samoupravnih sporazumov. Le-ti so se nanašali največ na področje družbenoekonomskih odnosov in razvoja stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, kmetijstva.

V te procese pa je vstopal tudi izvršni svet občinske skupščine in je kot eden udeleženec v tem obdobju sprejel oz. sklenil 54 družbenih dogovorov in 22 samoupravnih sporazumov.

Da bi torej na področju samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja lahko izoblikovali realno oceno razmer in na tej osnovi zastavili široko družbeno aktivnost, je potrebno celovito in poglobljeno obravnavati dosednji razvoj, predvsem pa v vseh delovnih okoljih konkretno analizirati uresničevanje samoupravnih sporazumov in dogovorov in težave ter slabosti, ki se tu pojavljajo.

Vinko Krizmanič